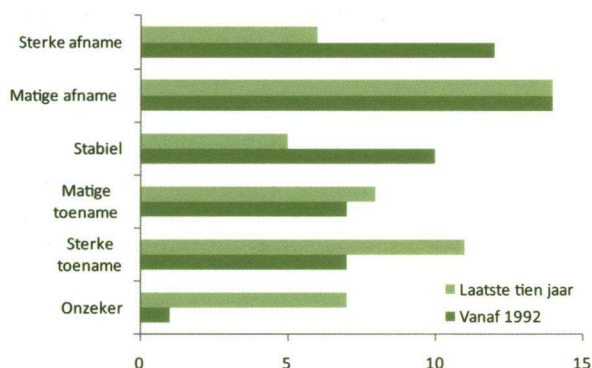

Vlindertrends van de eenentwintigste eeuw

In het jaarverslag over het Landelijk Meetnet Vlinders tonen we altijd de trend sinds 1992. Dan blijken er veertien soorten in aantal te zijn toegenomen, terwijl 26 soorten achteruitgaan. Tien soorten bleven stabiel en van één soort is de trend onzeker. In dit artikel concentreren we ons op de meer recente trend, om precies te zijn over de periode 2001-2010.

Tekst:
Chris van Swaay
De Vlinderstichting
en Calijn Plate
CBS

In Tabel 1 (blz. 15) worden de trends over deze periode getoond. We zien dan dat 19 soorten in aantal zijn toegenomen tegen 20 soorten die achteruit zijn gaan. Vijf soorten zijn stabiel gebleven en van zeven is de trend onzeker. Je zou bijna kunnen zeggen: het is in balans. En dat is een aanmerkelijk gunstiger beeld dan wanneer we kijken vanaf 1992 (fig 1).

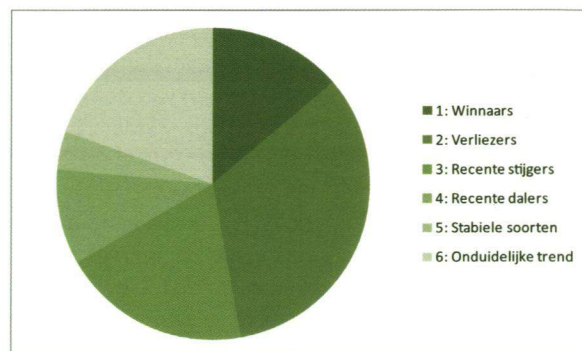

Figuur 1: Toe- en afname van de soorten vanaf 1992 en de laatste tien jaar.

Gaat het de laatste jaren zoveel beter met onze dagvlinders dan in de tien jaar daarvoor, of is er iets anders aan de hand? Natuurlijk heeft elke soort zijn eigen verhaal. Toch zijn er wel een paar groepen te onderscheiden (fig 2):

1. Winnaars

Soorten die het de afgelopen twintig jaar goed gedaan hebben in Nederland (7 soorten). Denk aan koninginnenpage, bont zandoogje en boomblauwtje. Deze soorten gaan gestaag vooruit. U had het misschien niet zo in de gaten, maar er zijn ongeveer

Figuur 2: Beoordeling van de landelijke trends van de vlinders.

zeven keer zoveel boomblauwtjes als begin jaren negentig.

2. Verliezers

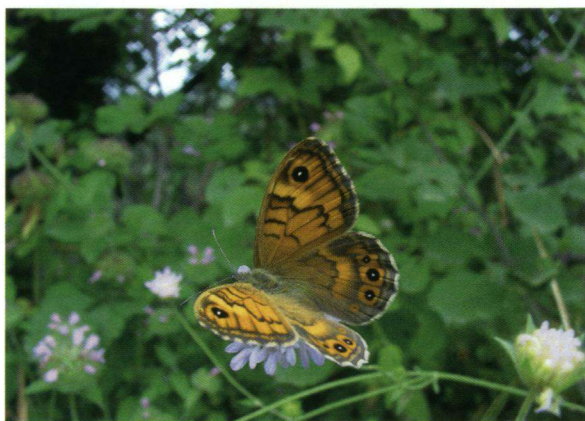
Vlinders die het de afgelopen twintig jaar eigenlijk beroerd doen en maar achteruit blijven gaan (17 soorten). Dit is het geval bij soorten als de argusvlinder, de kleine heivlinder en het geelsprietdikkopje. Als u al wat langer vlindert had u het vast al gemerkt: het aantal argusvlinders was in het begin van de jaren negentig vijftientwintig keer zo groot als nu.

3. Recente stijgers

Soorten die in de jaren negentig achteruitgingen, maar die nu stabiel zijn of vooruitgaan (10 soorten). Naast algemene soorten als het groot dikkopje horen hier een aantal zeldzame soorten bij als kleine ijsvogelvlinder, veenbesparelmoervlinder en veenbesblauwtje. Natuurlijk gaat het bij die laatste soort maar over twee locaties; toch liggen de aantallen hoger dan rond het jaar 2000.

4. Recente dalers

Dan zijn er vlinders die in de jaren negentig min of meer stabiel waren of vooruitgingen, maar de laatste tien jaar achteruitgaan (5 soorten). Hiertoe horen

Het aantal argusvlinders was in het begin van de jaren negentig vijftientwintig keer zo groot als nu.

Het **Landelijk Meetnet Vlinders** is een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting en het CBS, in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), in opdracht van de Gegevensautoriteit Natuur. Dankzij dit meetnet kunnen we de ontwikkelingen in de vlinderstand nauwgezet volgen. Alle hulp en medewerking is welkom. Wilt u meedoen, dan kunt u zich aanmelden bij De Vlinderstichting.

Tabel 1: Beoordeling laatste 10 jaar

Toename	Sterk	Matig
Spaanse vlag		Bruin dikkopje
Pimpernelblauwtje		Koninginnenpage
Donker pimpernelblauwtje		Kleine vuurvler
Kleine ijsvogelvler		Groot dikkopje
Veenbesblauwtje		Veenhooibeestje
Bont zandoogje		Bruin blauwtje 2e gen.
Eikenpage		Klein koolwitje
Veenbesparelmoervler		Grote vuurvler
Bruine vuurvler 2e gen.		
Boomblauwtje		
Oranjetipje		
Stabiel	Icarusblauwtje	
	Groentje	
	Boswitje	
	Citroenvler	
	Heideblauwtje	
Afname	Matig	Sterk
	Bruin zandoogje	Groot koolwitje
	Koevinkje	Zivleren maan
	Kleine vos	Geelsprietdikkopje
	Hooibeestje	Argusvler
	Landkaartje	Kleine heivler
	Grote parelmoervler	Spiegeldikkopje
	Kleine parelmoervler	
	Klein geaderd witje	
	Dagpauwoog	
	Oranje zandoogje	
	Heivler	
	Kommavler	
	Zwartsprietdikkopje	
	Gentiaanblauwtje	
Onzeker	Aardbeivler	
	Bosparelmoervler	
	Bont dikkopje	
	Gehakelde aurelia	
	Bruine eikenpage	
	Duinparelmoervler	
	Sleedoornpage	

enkele van onze talrijkste vlinders, zoals bruin zandoogje, hooibeestje en landkaartje. Maar ook het boswitje hoort tot deze groep (na een snelle toename in de jaren negentig nu min of meer stabiel op enkele locaties in Limburg).

5. Stabiele soorten

Soorten die min of meer stabiel lijken, bijvoorbeeld groentje en heideblauwtje.

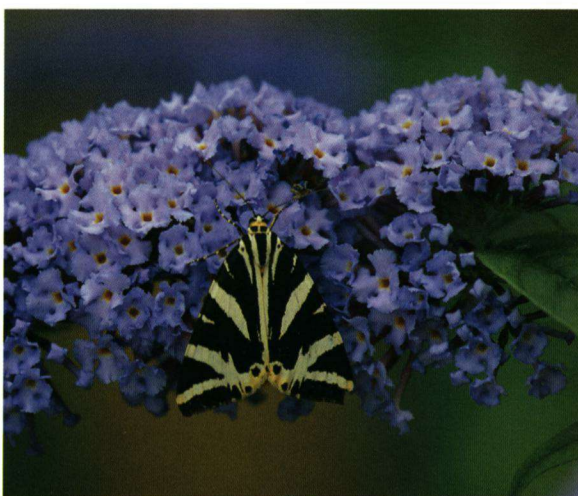
6. Onduidelijke trend

Soorten waarvoor het niet zo duidelijk is, bijvoorbeeld omdat de trend onzeker is of omdat we voor deze soorten nog niet zo lang trends hebben (bijv. grote vuurvler en spaanse vlag): 10 soorten. Overigens zitten hier enkele soorten bij als bruine eikenpage, duinparelmoervler en bosparelmoervler waar het toch echt voortdurend slecht mee gaat (al is de trend sinds 2001 officieel onzeker).

Het verschil wordt gemaakt door het grotere aantal soorten recente stijgers ten opzichte van de recente dalers. Hier zit een aantal soorten bij waarvoor beheerders grote inspanningen hebben verricht. Er is hard gewerkt om de veentjes in Drenthe weer geschikt te maken voor de veenvlinders, en ook voor bosrandbeheer is veel aandacht geweest. En dat was niet voor niets: voor een aantal soorten mogen de beheerders echt wel trots zijn, want ze hebben ook wat bereikt en de aantallen vlinders zijn toegenomen.

Maar veel soorten (alle verliezers uit groep 2) denderen nog gewoon achteruit. Bovendien lijken ook enkele algemene soorten, zoals het bruin zandoogje, het de laatste jaren wat minder te doen. En ook in de onzekere groep zitten een paar soorten die het toch echt slecht lijken te doen.

De eindconclusie is dan ook: de trend van vlinders is de laatste tien jaar wat minder slecht dan daarvoor, en dat komt vooral doordat beheerders samen met De Vlinderstichting door hun harde werk de trend wisten om te buigen. Alle reden om daarmee door te gaan, want goed beheer helpt echt.

De spaanse vlag vertoont de laatste tien jaar een sterke toename.